

คู่มือการปฏิบัติงาน
การจัดการขยะมูลฝอยทั่วไป

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
เทศบาลตำบลสามแยก
อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลสามแยก ฉบับนี้เป็นคู่มือด้านการรักษาความสะอาดและการรักษาสิ่งแวดล้อม ที่เทศบาลตำบลสามแยกจัดทำขึ้น สำหรับพนักงานและพนักงานจ้างของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ไว้ใช้ศึกษาและนำไปปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

คู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้ได้แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนในการปฏิบัติงาน รายละเอียดงาน และมาตรฐาน คุณภาพงาน เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานคุณภาพงาน และกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานของพนักงานและพนักงานจ้างของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ให้บรรลุตามข้อกำหนดที่สำคัญ ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสำคัญ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า พนักงานและพนักงานจ้างกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จะได้นำคู่มือ การปฏิบัติงานฉบับนี้ไปศึกษา และนำมาใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุหน้าที่ของเทศบาลตำบลสามแยกที่ได้รับมอบไว้ในเทศบัญญัติเทศบาล

เทศบาลตำบลสามแยก

มีนาคม ๒๕๖๖

คู่มือการปฏิบัติงานการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

เทศบาลตำบลสามแยก อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

หลักการและเหตุผล

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๒๐ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๕ ได้กำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการ เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ประกอบกับมาตรา ๕๐(๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน เทศบาลมีหน้าที่รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ และการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับวิธีการเก็บขนมูลฝอยเป็นไปอย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ หลักเกณฑ์ของระเบียบและกฎหมายอย่างเคร่งครัด เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในปัจจุบัน เทศบาลตำบลสามแยก จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการเก็บขนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล เพื่อใช้ในการดำเนินงานในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการจัดทำ

๑. เพื่อให้งานจัดเก็บและจัดการขยะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
๒. เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนร่วมกันบริหารการจัดเก็บและจัดการขยะโดยขยะที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันภายในหมู่บ้าน ตามระบบการจัดการขยะของเทศบาลตำบลสามแยกซึ่งใช้ระบบผู้ทิ้งเป็นผู้คัดแยกขยะตามประเภท
๓. เพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
๔. เพื่อบริหารจัดการขยะให้เกิดประโยชน์สูงสุด

หน้าที่ความรับผิดชอบ

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลสามแยก

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลสามแยก

๑. เทศบาลตำบลสามแยกจะออกบริการจัดเก็บขยะทุกหมู่บ้านให้หมดทุกวันหรือให้มีปริมาณขยะตกค้างน้อยที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องกลิ่น ทศนียภาพและพาหะนำโรค
๒. ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ลดปริมาณขยะและคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางตามหลัก ๓Rs คือใช้น้อย ใช้ซ้ำและนำกลับมาใช้ใหม่ ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน จำนวน ๔ หมู่บ้าน
๓. มีการใช้ประโยชน์จากขยะที่คัดแยกได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น ขยะอินทรีย์ขยะที่ย่อยสลายได้ และขยะรีไซเคิล
๔. ขยะอันตราย ให้ทุกครัวเรือนเก็บรวบรวมมาทิ้งที่จุดรวบรวมขยะอันตรายในหมู่บ้าน โดยเทศบาลตำบลสามแยกจะออกไปเก็บทุกสิ้นเดือนเพื่อนำส่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร นำไปกำจัด ต่อไป
๕. ขยะติดเชื้อ ดำเนินการตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด
๖. มีการควบคุม กำกับ เฝ้าระวัง และป้องกันการเกิดผลกระทบจากการเก็บ ขนมูลฝอย เพื่อไม่ให้เกิดข้อร้องเรียนและผลกระทบต่อพนักงานที่ปฏิบัติงาน
๗. ควบคุมมิให้เกิดการฟุ้งกระจายของขยะและการหกรั่วของน้ำชะขยะในขณะจัดเก็บรวบรวม

๘. ห้ามมิให้ระบายน้ำเสียที่เกิดจากการล้างหรือทำความสะอาดภาชนะ และสถานที่เก็บกักขยะ ลงสู่แม่น้ำ แอ่งน้ำ ลำน้ำ คลองระบายน้ำ แหล่งน้ำสาธารณะหรือแหล่งน้ำธรรมชาติอื่นๆ โดยปราศจากการบำบัดจนได้ค่าตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด

๙. จัดเก็บขยะติดเชื้อตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

๑๐. จัดการขยะอันตรายตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด

๑๑. สำหรับวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ จะมีการออกเก็บขนขยะมูลฝอย โดยขออนุมัติปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ และทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติงานพร้อมรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอต่อผู้บริหาร

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เพื่อให้พื้นที่รับผิดชอบในเขตเทศบาลตำบลสามแยก มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้เทศบาลตำบลสามแยกเป็นเมืองสะอาด จึงได้มีการเตรียมความพร้อมตามหลักการบริหาร ๔ M ดังนี้:

๑. คน/บุคลากร (Man) การบริหารคนเป็นสิ่งสำคัญ เทศบาลตำบลสามแยกจึงได้มีคำสั่งมอบหมายหน้าที่การงานการจัดกำลังคนสำหรับการดำเนินงานจัดเก็บขนมูลฝอยอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ดังนี้:

- พนักงานขับรถขยะ จำนวน ๒ คน
- พนักงานประจำรถขยะ จำนวน ๘ คน (ประจำรถขยะ คันละ ๔ คน)
- และพนักงานเพื่อคอยสับเปลี่ยนเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ดังนี้
- พนักงานขับรถขยะ จำนวน ๑ คน - พนักงานประจำรถขยะ จำนวน ๑ คน

๒. งบประมาณ (Money) เทศบาลตำบลสามแยก มีการอนุมัติและประกาศใช้เทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี โดยมีการตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับงานกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างเหมาะสมและเพียงพอ รายละเอียด ดังนี้:

- งบบุคลากร
- งบดำเนินงาน
- งบค่าซ่อมแซมวัสดุ/ครุภัณฑ์

๓. วัสดุ/อุปกรณ์หรือเครื่องจักร (Materials/Machine) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์ หรือเครื่องจักรเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานถือเป็นสิ่ง สำคัญ เนื่องจากเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่จะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- เครื่องจักร – มีรถบรรทุกขยะแบบเปิดข้างเทท้ายจำนวน ๒ คัน (หมายเลขทะเบียน ๘๐-๙๕๔๐ , ๘๐-๘๓๔๖)

- วัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล
- ถุงมือยางและถุงมือผ้า
- หน้ากาก/ผ้าปิดจมูก
- รองเท้าบูท
- ฯลฯ

๔. เทคโนโลยีและการจัดการ (Method/Management)

กระบวนการจัดการ บริหารและควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเต็มที่ รวมทั้งการจัดหารูปแบบการทำงาน หรือวิธีการปฏิบัติงานเพื่อจะให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงมีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานการเก็บ ขนมูลฝอย ได้แก่ การมอบหมายงานโดยจัดทำคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เก็บขนมูลฝอยทั้งพนักงานขับรถและพนักงานประจำรถขยะ จัดทำแผนในการออกเก็บและขนขยะมูลฝอยในเขตรับผิดชอบ จำนวน ๔ หมู่บ้าน ตั้งแต่เวลา ๐๔.๐๐ น. ของทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการวันหยุดนักขัตฤกษ์ และทุกสิ้นเดือนกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จะดำเนินการสรุปรายงาน ปริมาณขยะมูลฝอยที่เก็บขนไปกำจัดประจำเดือนเสนอต่อผู้บริหารต่อไป

แผนการปฏิบัติงานการจัดเก็บขยะ

วันปฏิบัติงาน	พื้นที่ดำเนินการ	หมายเลขทะเบียนรถ	หมายเหตุ
วันจันทร์ – ศุกร์	หมู่ที่ ๑,หมู่ที่ ๑๒	๘๐-๘๓๔๖	
	หมู่ที่ ๑๑ ,หมู่ที่ ๑๓	๘๐-๙๕๔๐	
วันหยุดราชการและวันหยุดนักขัตฤกษ์	หมู่ที่ ๑,หมู่ที่ ๑๒	๘๐-๘๓๔๖	
	หมู่ที่ ๑๑ ,หมู่ที่ ๑๓	๘๐-๙๕๔๐	

แนวทางเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบจากการปฏิบัติงาน เก็บ ขน ขยะมูลฝอย

ผู้ปฏิบัติงานกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยย่อมมีความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน เนื่องจากต้องสัมผัส กับสิ่งสกปรกและอันตรายต่อสุขภาพ ดังนั้นจึงต้องมีการระมัดระวัง และมีการเฝ้าระวัง เพื่อป้องกัน ผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ยานพาหนะ และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต้องดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต ให้เข้มแข็ง เพื่อให้มีภูมิต้านทานโรค ทั้งนี้ ขณะปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานต้องมีมาตรการป้องกันอันตราย จำเป็นต้องได้รับการตรวจสุขภาพเพื่อให้ ทราบว่าร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงเหมาะสมที่จะทำงานการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย นอกจากนี้ยังเป็นการเฝ้าระวังโรคและอันตรายที่อาจเกิดจากการทำงาน และเพื่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ซึ่งถือว่ามีสำคัญต่อการทำงานอีกประการหนึ่ง

เทศบาลตำบลสามแยกได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเฝ้าระวังอันตรายหรือมาตรการป้องกันผลกระทบของผู้ปฏิบัติงานจึงได้มีแนวทางในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

๑.การตรวจสุขภาพ ต้องมีการตรวจสุขภาพผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยการตรวจสมรรถนะหรือสภาพร่างกาย เช่น ตรวจผิวหนัง ตรวจสุขภาพจิต ตรวจสายตา ตรวจเลือด ตรวจสภาพปอด เป็นต้น

๒. อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต้องแต่งกายให้ถูกต้อง เหมาะสม สวมใส่เสื้อผ้าที่มิดชิด และสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เพื่อป้องกัน ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนี้

๒.๑ ผ้าปิดปากและจมูก ผ้าปิดปากและจมูก เป็นอุปกรณ์ช่วยป้องกันฝุ่นละออง สารคัดหลั่ง กลิ่น ฯลฯ กระเด็น สัมผัสหรือได้รับขณะปฏิบัติงาน

๒.๒ ถุงมือหนัง/ถุงมือผ้า เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยป้องกัน การเกิดบาดแผลจากการทำงาน และการสัมผัสสารคัดหลั่ง สิ่งปนเปื้อน สารเคมี ฯลฯ ที่จะเข้าสู่ร่างกาย

๒.๓ เลือะสะท้อนแสง เลือะสะท้อนแสง เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น ขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ในเวลากลางคืน เพราะช่วยให้มองเห็นได้ชัดในขณะปฏิบัติหน้าที่

๓.การมีพฤติกรรมเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยที่ถูกต้อง ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิภูลและมูลฝอย จะต้องดูแลสุขภาพอนามัยให้ได้อยู่เสมอ โดยการ

๓.๑ ออกกำลังกายเป็นประจำสม่ำเสมอเพื่อให้มีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่ดี

๓.๒ ไม่ดื่มสุราของมึนเมาขณะปฏิบัติงาน เพราะการดื่มสุราหรือสิ่งเสพติดระหว่างปฏิบัติหน้าที่อาจเกิดอุบัติเหตุหรือผลกระทบได้

๓.๓ ควรรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ให้ครบ ๕ หมู่

๓.๔ ไม่พูดคุยหยอกล้อระหว่างปฏิบัติงาน

๓.๕ สวมชุดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายเฉพาะบุคคลขณะปฏิบัติหน้าที่

๓.๖ หากได้รับอุบัติเหตุในขณะปฏิบัติงาน เช่น เข้มทิ่มตา ฯลฯ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจรักษาและบันทึกประวัติการประสบเหตุ

๓.๗ เมื่อเสร็จสิ้นภารกิจในการปฏิบัติงานการกำจัดสิ่งปฏิภูลและมูลฝอยให้ทำความสะอาดร่างกายให้เรียบร้อย เช่น ล้างมืออย่างถูกวิธี หรืออาบน้ำชำระล้างร่างกาย

๔. การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติงาน

ก่อนออกปฏิบัติงานกำจัดสิ่งปฏิภูลและมูลฝอยจะต้องมีการสำรวจความพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ และยานพาหนะ ที่ใช้ในการดำเนินงานว่ามีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหา และลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนี้

๔.๑ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน สำรวจว่าเจ้าหน้าที่ที่มาปฏิบัติงานมาครบถ้วนหรือไม่ มีใครเจ็บป่วยหรือติดภารกิจเร่งด่วน เสพสุราหรือของมึนเมา ที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานหรือไม่

๔.๒ ยานพาหนะ (รถบรรทุกขยะ) ตรวจสอบว่ารถบรรทุกขยะมีสภาพพร้อมใช้งานหรือไม่ เช่น มีการเช็คสภาพเครื่องยนต์ ยางรถยนต์ ระบบไฟ ฯลฯ

๔.๓ วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง สำรวจความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น วัสดุเชื้อเพลิง และล้อลื่น (น้ำมัน) วัสดุอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ฯลฯ

๕.การอบรมให้ความรู้ เทศบาลตำบลสามแยก จัดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวและการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย ปีละ ๑ ครั้ง

การติดตามประเมินผลของการจัดเก็บขยะ

๑. ผู้อำนวยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จะต้องตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลการปฏิบัติงานปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ตรวจสอบและทำความสะอาดรถขยะ

๒. หัวหน้าผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน ตรวจสอบการปฏิบัติงาน

๓. รวบรวมสรุปผลการปฏิบัติงานการจัดเก็บขยะประจำปีงบประมาณ รายงานต่อผู้บริหารทราบ

ประโยชน์ของคู่มือ

๑. ผู้บริหารและบุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลสามแยกได้รับทราบและเข้าถึงกระบวนการปฏิบัติงานการจัดสิ่งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

๒. กระบวนการรับเรื่องร้องเรียน และการดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการฝ่าฝืนจริยธรรมการเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อกฎหมาย ของพนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานจ้างทุกประเภทในสังกัดเทศบาลตำบลสามแยกมีความชัดเจน เป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้

ช่องทางการร้องเรียน

๑. ช่องทางการร้องเรียน ที่ทำการเทศบาลตำบลสามแยก โทร. ๐๔๕-๗๘๑๙'๑๙ ต่อ ๑๔๔
๒. ช่องทางการร้องเรียน ศูนย์ดำรงธรรม อำเภอลำปาง
๓. ช่องทางการร้องเรียน ศูนย์ดำรงธรรม จังหวัดลำปาง
๔. ช่องทางการร้องเรียน ศูนย์บริการประชาชน สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
(สายด่วน ๑๑๑๑/www.๑๑๑๑.go.th/ตู้ ปณ.๑๑๑๑ เลขที่ ถ.พิษณุโลก เขต กทม. ๑๐๓๐๐)
๕. ช่องทางการร้องเรียน ทางเว็บไซต์ เทศบาลตำบลสามแยก

ขั้นตอนการปฏิบัติงานการเก็บขยะมูลฝอย

เทศบาลตำบลสามแยก
อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

